

Famiile multiforme ca un catalizator al transformării sociale

- rezumat -

Schimbările sociale accentuate și de mare viteză propagate prin relațiile globale în creștere din ultimii 30 de ani sunt reflectate tot mai mult în cercetările recente. Impactul proliferării acordurilor internaționale politice (de la cele generale, cum ar fi cele privitoare la drepturile copiilor, până la cele foarte specifice, ca între două școli din țări diferite), al schimbărilor tehnologice, al dezvoltării fără precedent a posibilităților de comunicare (aplicații online; telefonie mobilă etc.) și, mai ales, al mobilității persoanelor, a adus schimbări majore asupra societății românești, detremându-i sociologii să-și adapteze agenda de cercetare pentru a le surprinde. În cercetările mele, am avut ca obiectiv analiza relațiilor multiforme de familie determinate de aceste schimbări. Astfel, continuând cercetarea efectuată la nivelul studiilor doctorale asupra maternității transnaționale, mi-am canalizat interesul asupra acestor familii multiforme, în special familiilor mixte etnic și familiilor transnaționale. Până nu de mult, accentul cercetărilor mele - așa cum prezintă lucrarea de față - s-a plasat asupra practicilor de familie prin care membrii (aduți, vârstnici și copii) prin care aceste familii confruntă diferențele și dificultățile pe care statutul lor special le provoacă. Recent, interesele mele de cercetare se dezvoltă în direcția înțelegerii familiei nu doar ca recipient al schimbărilor sociale, ci de asemenea, ca o unitate a schimbării contextului social, un factor activ.

Structura lucrării de față este: trecerea în revistă a activităților de cercetare și a principalelor rezultate ale cercetării; prezentarea a trei mari dimensiuni ale activității mele științifice: dezvoltări metodologice în studiul familiilor; familii mixte etnic și familii transnaționale; conturarea intereselor viitoare de cercetare în jurul în care aceste familii produc schimbări sociale prin modul în care se adaptează la noul mod de viață de exemplu încorporând drepturile copiilor sau folosind mobilitatea unor membri de familie ca un avantaj pentru inovație și nu un dezavantaj.

Pentru a înțelege cât mai bine modul în care funcționează aceste familii, am dezvoltat metodele de colectare a datelor calitative și anume, interviuri de cuplu și multi-generaționale (aduți, vârstnici, copii), față în față și cu ajutorul mijloacelor de comunicare virtuale, cu înregistrare audio și video.

Astfel, pornind de la teza mea de doctorat în care am reușit să demonstrez că funcționarea maternității transnaționale este responsabilitatea tuturor membrilor de

familie, nu doar a mamelor migrante, prin dezvoltarea unui model de teoretizare explicativ pentru îngrijirea în maternitatea transnațională care se bazează pe conceptul teoretic de afișare, am continuat aplicarea teoretică a acestui concept în cercetarea mea privitoare la cuplurile mixte din Transilvania. Aici, am arătat că manifestarea etniei nu este un proces intermitent, ci afișarea acesteia se întâmplă în mod continuu, chiar dacă nu este întotdeauna perceput în afara familiei, totuși membri familiei îl trăiesc în permanență. Mai mult, această afișare - deși apare ca un răspuns la o rezistență reală sau percepută -, deseori devine un mod de viață și este asumată ca atare. Prin această cercetare, am extins limitele conceptului de afișare a familiei, de la reacția la o opoziție la o conduită coerentă și constantă. Continuând munca în urma rezultatelor acestor cercetări, am analizat situația cuplurilor bi-naționale într-un context european, atât cei care trăiesc în străinătate, cât și cei care trăiesc în România. În această analiză, am dezvoltat conceptul afișării familiei, care este foarte prezent în aceste familii, în special în contextul discriminării membrului român de către familia extinsă a partenerului ne-român, spre exemplu în cazul marelui val de migrație românească înspre Vestul Europei. Mai mult, am dezvoltat modelul strategiilor de comunicare cu privire la practicile de familie pentru a fi folosită în contextul de „a face familie” în cazul familiilor mixte, adăugând o a patra strategie - neutră - la cele trei existente: cea în care se folosește o limbă care nu este maternă pentru niciunul dintre parteneri. O altă aplicație teoretică a conceptului de afișare am dezvoltat-o pentru a explora practicile transnaționale dezvoltate de bunicii români din familii transnaționale pentru a-și îndeplini rolul în raport cu nepoții lor în contextul dificil al distanțelor create de frontiere, sau mai mult, de faptul că acești nepoți aparțin unei alte culturi, uneori neavând nici măcar o limbă comună de comunicare.

Conceptul teoretic al practicilor de familie se utilizează în sociologia familiei pentru a explica în special cum “se face” o familie, teoreticienii subliniind că mai important decât a fi membru formal într-o familie, este să acționezi, împreună cu ceilalți membri, ca o familie. Această diferențiere teoretică este foarte importantă și face trecerea de la definiția a ceea ce înseamnă o familie prin apartenența legală și prin așteptările sociale, la realitatea cotidiană a membrilor ei. Acest cadru conceptual este foarte relevant mai ales pentru aceste familii pe care le-am studiat pentru că se confruntă cu așteptările sociale a ceea ce se presupune a fi o bună familie: fie au în cadrul lor membri de familie care sunt de altă etnie sau naționalitate, fie au în cadrul lor membri care locuiesc în altă țară, sau chiar ambele. Utilizând cele două concepte

menționate mai sus, am cercetat diverse aspecte ale familiilor transnaționale, inclusiv impactul modului de locuire asupra strategiilor de viață; elemente puțin studiate ale relațiilor transnaționale; roluri de gen în comunicarea transnațională; relații multinaționale; rolul polimedia în formarea cuplurilor; precum și viața copiilor familiilor transnaționale românești. În privința celei din urmă teme, am abordat ceea ce înseamnă pentru acești copii să trăiască în familii globale și strategiile familiilor cu copii născuți în străinătate - copii „hibridi” - care au șansa de a accesa cetățenia țării lor de naștere în viitor, dar care din motive diferite au fost aduși în România. Cercetările mele s-au îndreptat nu doar spre cei plecați dar și asupra efectelor pe care apartenența la o familie transnațională o are asupra celor care rămân acasă, și solidaritatea intergenerațională între adulții care au plecat la muncă în străinătate și părinții vârstnici care au rămas acasă.

Preocupările recente privitoare la modul în care aceste familii nu doar receptează transformările sociale, dar le și produc, se manifestă pentru interesul pe care l-am acordat temelor de cercetare: transmisiile culturale transnaționale intergeneraționale. Una dintre aplicațiile acestor teme este asupra modului în care familiile transnaționale se adaptează cerinței globale de respectare a drepturilor copiilor, temă pe care am început să o studiez și pe care vreau să o dezvolt în viitorul apropiat. Aparținând de asemenea planurilor de viitor menționez aici interesul meu pentru a analiza intersecțională a modurilor de funcționare a acestor familii, care îmi va permite să surprind cât mai adecvat multitudinea de contexte în care se află ele.